

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka
Agnieszka Kozińska-Makowska

Warszawa, 18 kwietnia 2024 r.
DPT.432.8.2020/40

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które odbyło się w dniu 18 marca 2024 r.

W dniu 18 marca 2024 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Zespół”), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Wprowadzenie Przewodniczącej Zespołu

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”) Pani Agnieszka Kozińska-Makowska przywitała gości i podziękowała za przybycie.

II. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika w przedmiocie wykonywania wyroków ETPC

– informacja nt. ostatecznych danych statystycznych na koniec 2023 r.,

Pełnomocnik Ministra poinformowała, że w 2023 r. odnotowano 1843 skargi przydzielone do rozpoznania składom orzekającym dot. Polski. Wskaźnik liczby skarg przeciwko Polsce w stosunku do liczby ludności wyniósł 0,5 (spadek z 0,57 w 2022 r.). Na koniec 2023 r. odnotowano 1650 spraw zawistych przeciwko Polsce przed ETPC (w liczbach bezwzględnych 8 pozycja spośród Państw Członkowskich Rady Europy). W 2023 r. rządowi polskiemu zakomunikowano 421 skarg, wydano 33 wyroki (z tego w 31 stwierdzono naruszenie Konwencji). Odnotowano 28 decyzji zatwierdzających ugody oraz 22 decyzje zatwierdzające deklaracje jednostronne. Wydano 23 decyzje o niedopuszczalności skarg. Tym samym ETPC wydał 38 orzeczeń korzystnych dla rządu oraz 81 orzeczeń niekorzystnych. Liczba orzeczeń pozostających w nadzorze Komitetu Ministrów na koniec 2023 r. wyniosła 131 spraw. W 2023 r. Komitet uznał za wykonane orzeczenia w 50 sprawach.

– informacja o sprawach zakomunikowanych Rządowi w I kwartale 2024 r.,

Pełnomocnik odnotowała, że I kwartale 2024 r. ETPC zakomunikował Rządowi RP 48 skarg. W tym czasie nie zakomunikowano żadnych środków tymczasowych na podstawie art. 39 Regulaminu Trybunału.

Zakomunikowane sprawy dotyczyły głównie: problemu praworządności (zarzut naruszenia art. 6 § 1 Konwencji w związku ze składem Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego,

rozpoznającej sprawy dyscyplinarne osób należących do różnych korporacji prawniczych – 8 spraw), przewlekłości postępowań cywilnych i karnych (29 spraw), praw osób tymczasowo aresztowanych (zarzut naruszenia art. 5 § 4 Konwencji w związku z brakiem obrońcy na posiedzeniu aresztowym - 1 sprawa), przewlekłością tymczasowego aresztu (5 spraw), praw oskarżonego, w tym niemożności przesłuchania świadka oskarżenia (zarzut naruszenia art. 6 § 3 lit. c Konwencji - 2 sprawy) Ponadto rząd odnotował pojedyncze sprawy dotyczące innych zagadnień, takich jak: funkcjonowanie tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” (zarzut naruszenia art. 6 § 1 i art. 13 Konwencji - 1 sprawa), detencji psychiatrycznej (zarzut naruszenia art. 5 § 4 i art. 6 § 1 Konwencji - 1 sprawa), praktyki stosowania ustawy lustracyjnej (zarzut naruszenia art. 8 i 13 Konwencji - 1 sprawa).

Przewodnicząca Zespołu zauważyła, że liczba skarg zakomunikowanych nie oddaje bieżącego obciążenia Biura Pełnomocnika. Obecnie trwa proces weryfikacji stanowisk procesowych wysyłanych do Trybunału w ubiegłych latach m.in. w sprawach dotyczących kryzysu praworządności (120 spraw), kryzysu migracyjnego, praw cudzoziemców, praw osób LGBT oraz w innych sprawach, w których otwarte pozostają terminy procesowe. Pełnomocnik poinformowała, że dostrzegana jest konieczność weryfikacji stanowisk także w postępowaniach dot. funkcjonowania Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie. Pełnomocnik podziękowała Ministerstwu Sprawiedliwości oraz Straży Granicznej za już udzielone odpowiedzi i współdziałanie.

- **informacja o orzeczeniach wydanych przez ETPC w I kwartale 2024 r. oraz sprawach znajdujących się w procesie wykonywania.**

Pełnomocnik odnotowała, że na dzień 17 marca 2024 r. ETPC wydał 24 orzeczenia, w tym 10 wyroków oraz 14 decyzji. Wśród 10 wyroków wszystkie stwierdzały naruszenie co najmniej jednego postanowienia Konwencji. W tej grupie orzeczeń 7 wyroków dotyczyło przewlekłości postępowań, 1 wyrok – przewlekłego tymczasowego aresztu, 1 wyrok - naruszenia art. 8 Konwencji, 1 wyrok naruszenia art. 11 Konwencji. Spośród 14 decyzji wydanych przez ETPC 3 dotyczyły niedopuszczalności skargi, 11 skreślenia skargi z listy spraw (5 z uwagi na niepodtrzymywanie skargi, 1 z powodu rozwiązana na poziomie krajowym, 5 w wyniku zatwierdzenia ugody lub deklaracji jednostronnej rządu). W wykonywaniu na dzień 17 marca 2024 r. pozostawało 139 orzeczeń w tym 119 wyroków i 20 decyzji o zatwierdzeniu ugód. Do 17 marca 2024 r. Komitet Ministrów Rady Europy zamknął nadzór nad 4 wyrokami i 2 decyzjami.

III. Informacja na temat ostatniego posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC (12-14.03.2024 r.) w sprawach polskich

Zastępca Pełnomocnika ds. koordynacji wykonywania orzeczeń ETPC Pani Anita Janusz poinformowała, że agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów Rady Europy, jakie odbyło się w Strasburgu w dniach 12-14 marca 2024 r. pozostawały dwie grupy spraw: *M.K. i inni p. Polsce* (problem nieprzyjmowania wniosków o objęcie ochroną międzynarodową przez funkcjonariuszy Straży Granicznej) oraz *Tysiąc, R.R. i P. i S. p. Polsce* (problem dostępu do legalnych zabiegów przerywania ciąży). W obu grupach przyjęto decyzje, z tym, że w grupie *Tysiąc* po poddaniu spraw debacie, w której uczestniczył Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia Pan Wojciech Konieczny.

Zastępca Pełnomocnika poinformowała, że decyzji wydanej w grupie spraw *M.K. i inni p. Polsce* Komitet:

- odnotował wprowadzenie przez polskie władze specjalnego formularza w celu rozwiązania problemu błędnego rozumienia intencji cudzoziemców, dotyczących ubiegania się o ochronę międzynarodową; wezwał władze do przedstawienia informacji co do treści tegoż formularza lub jego kopii, a także danych na temat jego praktycznego wykorzystania i stosowanych procedur;
- zasugerował przeprowadzenie analizy nowelizacji ustawy o cudzoziemcach oraz nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przyjętych w 2021 r. oraz rozważenia rewizji tych nowelizacji, w celu urzeczywistnienia prawa do złożenia wniosku o ochronę międzynarodową,
- ponaglił władze RP do niezwłocznego przekazania informacji nt. sposobu stosowania od 2021 r. uprawnień Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców w zakresie pozostawienia wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej bez rozpoznania oraz sposobu postępowania, gdy cudzoziemiec, który nielegalnie wjechał do Polski, wyrazi chęć ubiegania się o ochronę międzynarodową,
- wezwał do przedstawienia danych statystycznych, dotyczących tego ile wniosków (przyjętych do rozpatrzenia lub pozostawionych bez rozpoznania), a także ile odmów wjazdu lub nakazów opuszczenia RP dotyczyło cudzoziemców przybywających z Białorusi; jak również ile osób zostało wydalonych na Białoruś na podstawie Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 20 sierpnia 2021 r.,
- wezwał, aby władze przedstawiły informacje na temat środków mających zaradzić problemowi braku skutku zawieszającego odwołań od decyzji o odmowie wjazdu,
- zamknął nadzór nad wykonywaniem orzeczeń w czterech sprawach z tej grupy.

Z kolei w grupie spraw *Tysiąc, R.R. oraz P. i S.* Komitet:

- z zainteresowaniem przyjął informację o trwającym przygotowaniu wytycznych dla szpitali w sprawie dostępu do legalnej aborcji oraz związanej z tym informacji dla pacjentów, wzywając władze do niezwłocznego zakończenia tychże prac oraz przekazania informacji zwrotnej;
- wsparł zamiar przeanalizowania praktyki prokuratury w zakresie wydawania zaświadczeń niezbędnych do dokonania legalnej aborcji w przypadkach, gdy ciąża jest następstwem czynu zabronionego, jak również postępowań karnych, których przedmiotem jest pomoc w dokonaniu aborcji;
- wezwał władze do zbadania, w jaki sposób ofiary napaści na tle seksualnym są informowane przez prokuraturę i policję o ich prawie do ubiegania się o legalną aborcję, w sytuacji gdy ciąża jest wynikiem przestępstwa;
- odnotował zamiar wprowadzenia przez władze regularnego monitorowania dostępności aborcji na poziomie regionalnym celem zapewnienia, że szpitale wywiązują się ze swoich zobowiązań umownych;
- poparł inicjatywę regularnych spotkań z przedstawicielami zawodów medycznych oraz społeczeństwa obywatelskiego w przedmiocie bezpieczeństwa zdrowia kobiet w dostępie do aborcji;

- wskazał na konieczność prawnego rozwiązania problemu braku obowiązku kierowania pacjentów do alternatywnych świadczeniodawców w przypadku, gdy aborcja nie została wykonana ze względu na klauzulę sumienia, jak również usprawnienia funkcjonowania procedury sprzeciwu.

Zastępca Pełnomocnika poinformowała, że na czerwcowym posiedzeniu Komitetu badaniu będzie podlegać wykonanie wyroków sprawie *Kuchta i Mętel p. Polsce*.

IV. Informacja dotycząca projektowanej ustawy o wykonywaniu wyroków ETPC

Przewodnicząca Zespołu poinformowała o pracach nad ustawą o wykonywaniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Jest to część działań przewidzianych w Planie Działań na rzecz przywracania praworządności, przedstawionemu Radzie Unii Europejskiej przez Pana Ministra Adama Bodnara. Jednym z założeń tego planu jest ustanowienie instytucjonalnego systemu wykonywania wyroków i decyzji ETPC poprzez zdefiniowanie obowiązków poszczególnych organów władzy publicznej. Obecny algorytm wykonywania, obowiązki nałożone na poszczególne resorty i zasady współpracy przy wykonywaniu wyroków są ustalone w drodze zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z 2007 r., oraz poprzez stosowanie przyjętych praktyk. Ministerstwo Spraw Zagranicznych pracuje nad ustawą wspólnie z Ministerstwem Sprawiedliwości. Odbyło się już pierwsze spotkanie w tej sprawie. Kolejne jest planowane na koniec marca.

V. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń ETPC

- Aktualizacja informacji nt. postępów w wykonaniu wyroku *Kuchta i Mętel p. Polsce* (skarga nr 76813/16).

Pełnomocnik przypomniała, że wyrok ws. *Kuchta i Mętel p. Polsce* dotyczył naruszenia art. 3 Konwencji w jego aspekcie materialnym i proceduralnym, wskutek nadużycia siły przez Policję podczas zatrzymania skarżących w lutym 2015 r., jak również nieskutecznego śledztwa o okolicznościach tego zdarzenia, zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu krajowego w dniu 20 lipca 2016 r. Wyrok ten znajduje się we wzmocnionej procedurze wykonywania i będzie badany podczas czerwcowego posiedzenia Komitetu Ministrów. Pełnomocnik poprosiła właściwe jednostki o przedstawienie zaktualizowanej informacji w tej sprawie.

Pan Krzysztof Łaszkiwicz z Komendy Głównej Policji poinformował, że wyrok ten jest obecnie elementem szkoleń funkcjonariuszy. Zauważył, że ETPC nie negował samych procedur. Chodziło bardziej o sposób ich zastosowania oraz brak skutecznego śledztwa, dotyczącego wyjaśniania okoliczności zdarzenia. Stwierdził, iż działania powinny zostać ukierunkowane na lepszą "symbiozę dowodową pomiędzy Prokuraturą, Policją i sądami". Zauważył też, że gdyby funkcjonariusze w czasie zdarzenia posiadali kamery nasobne, to sprawa najprawdopodobniej nie trafiłaby do Strasburga. Dzisiaj sytuacja jest diametralnie inna. Dokonano zakupu bardzo dużej ilości sprzętu. Zabezpieczono środki finansowe na zakup kolejnych partii kamer nasobnych. Problemem jest brak na rynku urządzeń, które zapewniłyby bezpieczeństwo danych. Pan Łaszkiwicz poinformował, że przyjęto "Plan

wzmacniania praw człowieka w policji na rok 2024". Wcześniej przyjmowano takie plany na okresy 3-letnie. Obecnie plan będzie aktualizowany i przyjmowany corocznie.

Pani Marta Krasuska z Komendy Głównej Policji poinformowała ponadto o zaplanowanym w Policji szkoleniu na rzecz przeciwdziałania zachowaniom mogących stanowić nieludzkie traktowanie. Intencją KGP jest zapobieganie naruszeniom praw człowieka poprzez przekazywanie stosownych informacji w trakcie wstępnych szkoleń zawodowych, a później na kursach specjalistycznych.

W odpowiedzi na wystąpienie Pana Krzysztofa Łaskiewicz, Pani prokurator Agnieszka Goździk z Prokuratury Krajowej zauważyła, że nie istnieje coś takiego jak "symbioza dowodowa". Poinformowała, że w następstwie wyroku Trybunału śledztwo zostało wznowione i przekazane do prowadzenia przez Prokuraturę Okręgową w Tarnowie. Wiele czynności procesowych zostało powtórzonych, ale świadkowie w większości nie pamiętali już zdarzeń sprzed kilku lat. Na koniec do skarżących skierowano zapytanie czy składają jeszcze jakieś wnioski dowodowe. Skarżący nie złożyli takich wniosków. Finalnie śledztwo zostało ponownie umorzone ze względu na brak danych dostatecznie wskazujących na popełnienie przestępstwa. Odnotowano, że w sprawie tej istnieją dwie przeciwstawne relacje (policjantów i skarżących). Przy czym uczestniczący w interwencji ratownicy medyczni i strażacy nie potwierdzili wersji Pana Kuchty i Pana Mętle. Pani prokurator przyznała, że błędem było pozostawienie pierwotnego postępowania przygotowawczego w rękach jednostki policji, której to postępowanie dotyczyło. Taka praktyka była sprzeczna z wytycznymi wydanymi jeszcze przez Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta. Postanowienie o umorzeniu ponownego śledztwa uprawomocniło się już w stosunku do jednego ze skarżących. Drugi skarżący dotychczas nie podjął korespondencji zawierającej przedmiotową informację.

Pani Anna Sporczyk-Popielarczyk z Ministerstwa Sprawiedliwości zauważyła, że wyrok ws. *Kuchta i Mętel p. Polsce* jest omawiany na szkoleniach prokuratorskich i sędziowskich.

- Aktualizacja informacji nt. postępów w wykonaniu wyroków w grupie spraw *Kurłowicz p. Polsce* (skarga nr 41029/06).

Przewodnicząca Zespołu przypomniała, że sprawy tej grupy dotyczą naruszeń prawa do wolności wypowiedzi (art. 10 Konwencji) w związku z skazaniem skarżących (polityków, dziennikarzy lub redaktorów) za zniesławienie w różnych instancjach w latach 2002-2010. Grupa obecnie liczy 7 orzeczeń. Pełnomocnik poinformowała zebranych, że na początku 2024 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych poprosiło Ministerstwo Sprawiedliwości o zintensyfikowanie działań mających na celu wykonanie tej grupy wyroków, jako że najstarszy wyrok w tej grupie pozostaje w wykonywaniu ponad 13 lat. Komitet Ministrów zwraca szczególną uwagę na takie wyroki Trybunału, dążąc do jak najszybszego zamknięcia nadzoru nad ich wykonywaniem. Dotychczasowe działania władz polskich i przekazywane informacje zostały uznane za niewystarczające dla stwierdzenia, że Polska zadośćuczyniła obowiązkowi wynikającemu z art. 46 Konwencji.

Pani Anna Sporczyk-Popielarczyk z Ministerstwa Sprawiedliwości poinformowała o prowadzonych pracach koncepcyjnych dot. ewentualnego usunięcia art. 212 z Kodeksu karnego lub modyfikacji jego charakteru. Przy czym w ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości

powinno to zostać skorelowane z intensyfikacją ochrony dóbr osobistych (ścieżka cywilnoprawna). Niemniej w celu podjęcia prac musi się ukonstytuować Komisja Kodyfikacyjna Praw Karnego.

- Aktualizacja informacji nt. postępów w wykonaniu wyroków w grupie spraw *Solska i Rybicka p. Polsce* (skargi nr 30491/17 i 31083/17)

Pełnomocnik Ministra przypomniała, że wyrok dotyczy naruszenia prawa skarżących do życia rodzinnego i prywatnego (art. 8 Konwencji) w związku z ekshumacją zwłok ich mężów zmarłych w katastrofie smoleńskiej, przeprowadzonych bez ich zgody oraz bez możliwości odwołania się od zarządzenia prokuratora. Na początku 2024 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych poprosiło Ministerstwo Sprawiedliwości o zintensyfikowanie działań mających na celu wykonanie wyroku, jako że od czerwca 2019 r. strona polska nie przedstawiła Komitetowi Ministrów żadnych informacji na temat postępów prac legislacyjnych. Dlatego konieczne będzie przekazanie ich w najbliższym czasie.

W odpowiedzi Pani Anna Sporczyk-Popielarczyk z Ministerstwa Sprawiedliwości poinformowała, że resort prowadzi prace analityczne, m.in. w zakresie nowelizacji art. 210 Kodeksu postępowania karnego. Podobnie jak w przypadku grupy spraw Kurłowicz konieczne będzie ukonstytuowanie się najpierw Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

Pani Agnieszka Goździk z Prokuratury Krajowej zauważyła, że w toku tych prac należy zastanowić się, czy wniesienie zażalenia na zarządzenie o ekshumacji powinno mieć charakter suspensywny. W niektórych wypadkach opóźnienia w przeprowadzeniu ekshumacji mogą zniweczyć jej wartość dowodową (rozkład tkanek).

VI. Pozostałe informacje i ogłoszenia

- **procedura wyboru kandydatów na sędziego ETPC,**

Przewodnicząca Zespołu poinformowała, że 13 marca 2024 r. Minister Spraw Zagranicznych powołał Zespół do spraw wyłonienia kandydatów z ramienia Rzeczypospolitej Polskiej na urząd Sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Planowane jest opublikowanie ogłoszenia o naborze wniosków. Pełnomocnik Ministra poinformowała o nowych uregulowaniach dotyczących Zespołu, w szczególności jego składu oraz regulaminu procedowania.

- **propozycja przedkładania przez resorty informacji na temat działań podejmowanych przez nie w celu upowszechniania standardów Trybunału.**

Pełnomocnik Ministra zadeklarowała wolę powrotu do działań które miały miejsce przed kilkoma laty i polegały na prezentacji przez poszczególne resorty (w szczególności te, które nie mają wyroków w wykonywaniu), informacji jak w swoich instytucjach upowszechniają standardy Trybunału. Dlatego też Ministerstwo Spraw Zagranicznych będzie prosić je (z odpowiednim wyprzedzeniem) o przygotowanie krótkiej informacji.

Na tym posiedzenie Zespołu zakończono.

Agnieszka Kozińska-Makowska
Pełnomocnik Ministra
/podpisano elektronicznie/